

Eventrapport Japan: Konferens om Japans åldrande samhälle – 22 februari 2013

Rapporten är skriven som en del av Tillväxtanalys löpande omvärldsbevakning av Emelie Gustafsson och Niklas Z Kviselius, som kan kontaktas på Tillväxtanalys Tokyokontor.

Konferensen ”From Crisis to Complex crises: How can Japan respond to Super Aging?” arrangerades 22 februari 2013 i Tokyo av Health och Global Policy Institute (HGPI). Några av personerna som deltog aktivt var Vice-Minister for Policy Coordination, samt tidigare Minister, State for Economic and Fiscal policy, Cabinet Office. HGPI etablerades 2004 för att arbeta med policyfrågor inom hållbar välfärd, och hälso- och sjukvård, och bedöms ha stort inflytande på den nationella policydiskussionen i Japan.

Konferensen gav en överblick av hur Japans framtida politiska inriktning för att hantera de ökande behoven av sjuk/äldreomsorg kan komma att se ut. Denna typ av konsensusbildande övningar används ofta inom den japanska politiska beslutsprocessen i samband med förändringar inom policy. Utifrån arrangör och deltagande talare bedömer vi att denna konferens används av regeringen som en möjlighet att fånga upp kommentarer från ledande akademiker och praktiserande inom sjukvården.

Under en heldag diskuterades följande huvudpunkter:

- En japansk modell för sjukvård: Öppna upp för primärvård
- Möjligheter som skapas: Nästa generations ledarskap
- Japans alternativ: Kvinnor outnyttjad resurs
- Förändra Japan: En policy mot förändring

En japansk modell för sjukvård: öppna upp för primärvård

Hur ska Japan utveckla det sjukvårdssystem som behövs för att hantera en allt mer åldrande befolkning? Företrädare från staten hoppas på att få tillbaka och förstärka delar av det traditionella systemet med starkt socialt kapital i samhället så att anhöriga och grannar kan se till varandra i högre utsträckning. Det som talar emot detta är den anonymitet som urbaniseringen har lett till. År 2015 beräknas en tredjedel av alla japanska hushåll vara ensamhushåll. Ett mer modernt förslag, som gavs mycket tid i diskussionen, var att införa ett primärvårdssystem, där Nederländerna, USA och de Skandinaviska länderna sågs som ledande exempel. Stora förhoppningar sattes till att införande av en primärvårdsmodell kan leda till bättre resursutnyttjande. Samtidigt framhölls hur detta varit en stående rekommendation under många år utan att förändring skett. Detta anses till stor del bero på hur sjukvårdspersonal utbildas samt rådande finansiella incitamentsstrukturer.

Möjligheter som skapas: Nästa generations ledarskap

Kan Japan på något sätt dra nytta av de möjligheter som uppkommer vid en kris och hur ska den japanska staten reagera på de förändringar som uppstår i samhället? Nya innovationer är ett önskemål och just nu pågår det omfattande forskning inom äldreomsorgen. Ett förtydligande av försäkringssystemet vad gäller vad som ska ingå i den allmänna försäkringen jämfört med den privata behövs. Försäkringsbolagen tycker att de saknar data för att korrekt kunna beräkna premier. Idag saknas statistik om arbetsskador och sjukfrånvaro inom företag, data företagen ofta är motvilliga att bistå försäkringsbolagen med. Det är inte heller tillåtet med vård i livets slutskede i hemmet, utan det måste ske på sjukhus. En diskussion kring hur det skulle kunna skapas tillväxtpotentialer runt att man själv får välja var och hur man vill avsluta sina sista dagar.

Japans alternativ: Kvinnor utnyttjad resurs

En ofta diskuterad fråga är anställningen av kvinnor - varför utnyttjar inte Japan hälften av sin arbetsföra befolkning till fullo? Det största hindret som togs upp var barnomsorgen. En metod som delvis erbjuds idag men bör utökas är att företag erbjuder dagis för anställdas barn. Förslag på vad som kan göras för att underlätta att kvinnor lättare kan arbeta och samtidigt ha en familj inbegriper att ändra arbetskulturen, och ändra mönstret med långa arbetsdagar, samt göra det tillåtet att gå från jobbet tidigare vissa dagar. Detta kräver dock nya belöningsystem baserade på vad varje enskild anställd faktiskt presterar, och inte nedlagd tid eller närvaro, oavsett kön eller ålder. Ett annat problem som borde ses allvarigare på är de makttraktasserier som ofta förekommer på arbetsplatser idag. Talare och panelister var eniga om att hårdare uppföljning eller konkreta straff mot diskriminering borde införas.

Förändra Japan: En policy för förändring

Hur ska Japan ta sig ur den ekonomiska recessionen för att kunna finansiera ett bättre välfärdssystem? Skälet till den ekonomiska nedgången diskuterades flitigt; hur Japan ska ta sig ur den och vilka nyckellösningarna krävs för att lyckas med detta? Den mentala osäkerheten, samt att samhället förändras men inte nödvändigtvis statsapparaten, sågs i diskussionen som de främsta orsakerna till krisen. Deltagarna ville se en stor förändring i den nuvarande politiska responsen, som fortfarande bygger på statens kortsiktiga stimuluspaket för att ta sig ur kriser. Nu behövs det större förändringar och ytterligare samarbete mellan institutioner. Ett konkret exempel är att ny relevant data måste samlas in i hälsovården bland annat genom att införa en unik elektronisk medborgaridentitet.